

Analyzing the Phenomenon of Parental Abuse Among Meybedi Families

Mahnaz Farahmand^I, Seyyed Hojjatullah Haghghi^{II},
Maryam Baharluoei^{III}

<https://dx.doi.org/10.22084/csr.2024.28309.2232>

Received: 2023/09/16; Revised: 2024/02/17; Accepted: 2024/02/18

Type of Article: **Research**

Pp: 145-178

Abstract

Parental abuse damages the foundation of the family in the form of a hidden and invisible injury, and considering the importance of the family institution in the occurrence of many injuries, it can bring very unfavorable social consequences for the society. This study aimed to explore and interpret parental abuse among the families of Meybod city in Yazd province. We used a constructivist qualitative approach and grounded theory method. Participants were sampled purposively with different parents in Meybod. A total of 23 interviews with parents were performed. Data collection was performed through semi-structured interviews. The interview transcripts were analyzed using grounded theory coding. After analyzing the data, 11 main categories were explored which include: committing deviation, financial damage, imposing insult and humiliation, children in conditions of indignity and disrespect towards themselves.

Keywords: Parental Abuse, Violence, Violation of Dignity, Insult, Maybod.

I. Associate Professor of Sociology, Faculty of Social Sciences, Yazd University, Yazd, Iran (Corresponding Author).

Email: farahmandm@yazd.ac.ir

II. M.A. in Sociology, Faculty of Social Sciences, Yazd University, Yazd, Iran.

III. Ph.D. in Sociology of Economics and Development, Faculty of Social Sciences, Yazd University, Yazd, Iran.

Citations: Farahmand, M., Haghghi, H. & Baharluoei, M., (2024). "Analyzing the Phenomenon of Parental Abuse Among Meybedi Families". *Two Quarterly Journal of Contemporary Sociological Research*, 13(24): 145-178. <https://dx.doi.org/10.22084/csr.2024.28309.2232>

Homepage of this Article: https://csr.basu.ac.ir/article_5640.html?lang=en

1. Introduction

Domestic violence is a disturbing and undeniable reality in today's world. Social and cultural changes have not only reduced the amount of violence, but have also made the family face new types of violence (Ghorori et al, 2019). Another type of family violence that has been noticed in recent years and the statistics have been increasing, is the violence of children and teenagers towards their parents (Abbaspuor et al, 2017). Children's violence against their parents is a type of domestic violence that is now internationally recognized as a social problem (Holt, 2016). Daily media around the world present various reports about children who insult, beat, steal, assault and even kill their parents with various motives such as money, revenge, interfering in the choice of lifestyle, etc. (Muravyeva et al., 2021:1); In Iran, although there are no clear reports on parental abuse, the observations and news from the media show that this issue is increasing day by day at different levels of Iranian society. According to the statistics available since 2008, after the murder of the wife by the husband, the murder of the parents by the children is the most frequent (Sadeghi Fasaei and Shabani Afarani, 2016: 5). Parental abuse has different consequences for the individual and the family as well as for the society. As a result, it is necessary to conduct scientific and detailed research to discover why and how parents are abused. The consequences of increased parental abuse not only affect the health of the individual and the family, but also threaten the health of the society and bring irreparable mental and psychological damage to the family and society. Based on this, this research was conducted with the aim of discovering the experience and interpretation of parental abuse among the families of Meybod city, and the main question of the research is how do Meybod parents experience the abuse of their children? What are the reasons and grounds for children's abuse towards their parents? What is the parent's strategy in dealing with child abuse? What are the personal and social consequences of parental abuse for parents?

2. Materials and Methods

We used a qualitative approach and a grounded theory method. The grounded theory is a methodological approach (Strauss & Corbin, 1998, Charmaz, 2006). In which data collection, analysis, and theory proceeds reciprocal. Participants were sampled purposively in Meybod in Yazd province. A total of 23 interviews with parents were performed. Data collection were performed through semi-structured interviews. The interviews started with general

questions and then, more specific and advanced questions were asked to achieve the purpose of the research and collect the necessary information. Every interview took approximately 60–90 minutes. For data analysis, the theoretical coding (Strause & Corbin, 1998) was utilized by three coding levels including open coding, axial coding, and selective coding. During the open coding, interview texts were reviewed and encoded line by line and a concept was assigned for the meaningful phrase of the interviewee talks. In the second level of coding, axial coding, the constructed concepts were put together and were transformed into categories that were more abstract in comparison to primary concepts. At third level of coding, categories were linked together and a core category was emerged as the final category.

3. Discussion

As mentioned above, the interview transcripts were analyzed by theoretical coding after analyzing the data, 11 main categories were explored which include committing deviation, financial damage, imposing insult and humiliation, Ignorance, stress and anxiety, social isolation, desperation, normalization, impact of parenting, aggressive environment, submission and compromise. Finally, “violation of dignity” was emerged as a core category. According to the core category, there have been a wide variety of violence that children use them against their parents. Also, regards to findings, children have used a lot of way to make their parents upset and angry such as ignoring them or being indifferent. Children’s not helping their parents in various matters is seen as their abuse. Also, the constant and consecutive stress that parents experienced by their children’s behavior caused them a lot of suffering and sadness. One of the other factors of parental abuse is children’s aggression towards their parents, which often children who grow up in violent environments commit such behaviors. In other words, Parenting is one of the important reasons for causing parental abuse. The parenting methods adopted by the parents affect the behavior of the children in the future as well as the proper upbringing. Financial problems in the family are other influential factors in parental abuse. In some families, insufficient ability to provide for children’s expenses and numerous financial conflicts are the reason for children’s mental injuries and as a result, retaliating at an older age by applying annoying behaviors to parents. As a result, children who have experienced various types of failure for various reasons, including financial or emotional reasons, in adulthood, aggression and violence are one of their reactions and defense strategies. In

the face of children's violence, some parents remain silent and others give up, and some ignore the misbehavior. Consequently, children, by performing the mentioned violent behaviors, assault the dignity and reputation of their parents and threaten the health of the family and the society as well.

4. Conclusion

As a result, based on the research explored from the interviews, it can be interpreted that parental abuse is created during the stages in which parents are one of the important elements of its creation. The influence of parenting is one of the most important factors in causing parental abuse. In fact, the annoying actions of the children are not fulfilling the expectations inherent in the role and position of parenthood, which undermines the position of the parents in the family and subsequently the society. Therefore, both parents and children have played a significant role in the formation and continuation of parental abuse, and the importance of conducting scientific and accurate research in order to reduce it and build a healthy society with healthy activists' shows the importance of this issue. In general, according to the data obtained from the interviews, it can be said that parental abuse is increasing in recent years and is often experienced by parents in the form of verbal and emotional abuse. Finally, to improve mutual understanding, adjust functions, reduce harassment, and train emotional, interactive, and verbal skills by responsible organizations, including family support centers, counseling, mass media, etc.

Acknowledgments

The data of this article has been completed with the cooperation of social emergency workers and citizens of Meybodi. With this, all the loved ones are appreciated.

Observation Contribution

All three authors participated in all stages

Conflict of Interest

There is no conflict of interest

واکاوی پدیده والدآزاری در بین خانواده‌های میبیدی

مهناز فرهمند^۱، سید حجت‌اله حقیقی^۲، مریم بهارلوئی^۳شناسه دیجیتال (DOI): <https://dx.doi.org/10.22084/csr.2024.28309.2232>

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۶/۲۵، تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۱۱/۲۸، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۲۹

نوع مقاله: پژوهشی

صص: ۱۴۵-۱۷۸

چکیده

پدیده والدآزاری یک آسیب پنهان و نامرئی است که می‌تواند زیست جهان والدین را متأثر کند و باعث اختلالات جدی در بستر خانوادگی شده و آن را با چالش‌های زیادی روبه‌رو کند؛ از این‌رو، این پژوهش با هدف کشف تجربه و تفسیر والدآزاری در بین خانواده‌های شهرستان میبید در استان یزد انجام شده است. رویکرد پژوهش کیفی و روش اجرای آن روش نظریه زمینه‌ای نظام‌مند است. نمونه‌گیری مبتنی بر نمونه‌گیری هدفمند از نوع در دسترس و حداکثر تنوع می‌باشد. با تعداد ۲۳ نفر از والدین در شهرستان میبید (استان یزد) مصاحبه نیمه‌ساختاریافته انجام شد. داده‌ها با استفاده از روش کدگذاری نظری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند و در نهایت ۱۱ مقوله اصلی کشف شد که عبارتند از: ارتکاب انحراف، آسیب مالی، توهین و تحقیر، نادیده‌انگاری، تحمیل استرس و اضطراب، انزوای اجتماعی، استیصال، عادی‌انگاری، تأثیر فرزندپروری، محیط پرخاشگرانه، تسلیم و سازش. نتایج پژوهش حاضر مؤید این امر بود که والدین مجموعه آزارهای عاطفی، کلامی، مالی و... اعمال شده توسط فرزندان را در شرایط بی‌شأنی و بی‌احترامی نسبت به خود تجربه می‌کنند که سهم قابل توجهی در ایجاد استرس، تحقیر، استیصال، و تنش‌های روحی و روانی آنان دارد. در نهایت، ارائه آموزش مهارت‌های عاطفی، تعاملی، کلامی از سوی سازمان‌های متولی، از جمله مراکز حمایت خانواده، مشاوره، رسانه‌های جمعی و... در راستای بهبود فهم متقابل، تعدیل عملکردها و کاهش آزارها پیشنهاد می‌شود.

کلیدواژگان: والدآزاری، خشونت، تعرض به شأن، توهین، میبید.

I. دانشیار گروه جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد، ایران (نویسنده مسئول).

Email: farahmandm@yazd.ac.ir

II. کارشناس ارشد جامعه‌شناسی، گروه جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

III. دکتری جامعه‌شناسی اقتصاد و توسعه، گروه جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

ارجاع به مقاله: فرهمند، مهناز؛ حقیقی، حجت‌اله حقیقی؛ و بهارلوئی، مریم، (۱۴۰۳). «واکاوی پدیده والدآزاری در بین خانواده‌های میبیدی». پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر، ۱۳(۲۴): ۱۴۵-۱۷۸. <https://dx.doi.org/10.22084/csr.2024.28309.2232>

صفحه اصلی مقاله در سامانه نشریه: https://csr.basu.ac.ir/article_5640.html?lang=fa

۱. مقدمه

والدآزاری، واقعیتی آزاردهنده و انکارناپذیر در دنیای امروز است که در سطح جهانی به‌عنوان یک معضل اجتماعی شناخته شده است (هالت، ۲۰۱۶). باوجود تمامی مداخلات روان‌شناسی و تربیتی و افزایش آگاهی‌های اجتماعی، مراجعه به مراکز مشاوره به دلیل خشونت علیه والدین، آمار رو به افزایشی داشته است (امیریزدانی و همکاران، ۱۴۰۲). «کوترل» این نوع خشونت خانگی را «والدآزاری» دانسته و آن را هر نوع عملی از سوی فرزند که به قصد واردکردن آسیب فیزیکی، روان‌شناختی یا مالی به والدین برای کنترل بیشتر آنان اعمال می‌شود، بیان می‌کند (کنتراس و کارمن‌کانو، ۲۰۱۶: ۴۴). اخیراً سایر محققان اشاره کرده‌اند که این نوع رفتار خشونت‌آمیز با هدف سلطه بر والدین انجام می‌شود (کانو لوزانو و همکاران، ۲۰۲۲).

رسانه‌های سراسر جهان، روزانه گزارش‌های مختلفی را درخصوص فرزندانی ارائه می‌دهند که با انگیزه‌های مختلفی مانند: پول، انتقام جویی، دخالت در انتخاب شیوه زندگی و... والدین خود را مورد توهین، ضرب و شتم، سرقت، تعرض و حتی قتل قرار می‌دهند (موراویوا و همکاران، ۲۰۲۱: ۱)؛ اما باین‌وجود بسیاری از والدین به دلایلی از جمله احساس شرمندگی، گناه و یا ترس از این‌که در صورت گزارش چه اتفاقی برای فرزندشان می‌افتد، تمایلی به ارائه گزارش در این خصوص ندارند (کنیر و میلور، ۲۰۰۷: ۲۰۴). در ایران نیز با آن‌که گزارش‌های شفاف‌تری در زمینه والدآزاری وجود ندارد، اما مشاهدات و اخبار واصله از رسانه‌ها نشان از افزایش روزافزون این مسأله در سطوح مختلف جامعه دارد. براساس آماری که از سال ۱۳۸۸ وجود دارد، پس از قتل زن توسط شوهر، قتل والدین توسط فرزندان بیشترین فراوانی را داشته است (صادقی‌فسایی و شعبانی‌افارانی، ۱۳۹۶: ۵).

تحقیقات نشان می‌دهد در دوران معاصر، والدین از آزار فرزندانشان در امان نبوده و ترکیبی از احساسات استرس، نگرانی، درماندگی، گناه، اندوه ناشی از آزار، بر زندگی آن‌ها سایه افکننده است (بل، ۲۰۱۸: ۱۱). با تغییر خانواده در دوران معاصر، مؤلفه‌های سنتی انسجام‌بخش سن و جنسیت، تا حدود زیادی رنگ‌باخته‌اند و مرد بودن و مسن بودن دیگر دلیلی کافی و لازم حکمرانی در خانواده محسوب نمی‌شود (صادقی‌فسایی و شعبانی‌افارانی، ۱۳۹۶: ۳۰). تغییر سبک‌های فرزندپروری و تأثیرات فضای مجازی، اقتدار والدین در خانواده را نسبت به گذشته کاهش بخشیده و مسائلی را برای والدین در پی داشته است؛ به طوری که افزایش خشونت نسبت به والدین غیرقابل انکار است و سبب تجربه انواع متفاوتی از آزار و اذیت توسط والدین شده است (صادقی‌فسایی و شعبانی‌افارانی، ۱۳۹۶: بوییک، ۲۰۰۴).

درواقع، والدآزاری یک معضل اجتماعی است که در مقایسه با سایر اشکال خشونت خانوادگی چون کودک آزاری و همسرآزاری کمتر مورد مطالعه واقع شده است (بکمن و همکاران، ۲۰۱۷). برخی مطالعات نشان داده‌اند که پیامدهای افزایش والدآزاری نه تنها سلامت فرد و خانواده را تحت تأثیر قرار می‌دهد، بلکه سلامت جامعه را نیز تهدید می‌کند و آسیب‌های روحی و روانی جبران‌ناپذیری را برای خانواده و جامعه به ارمغان می‌آورد. والدآزاری در قالب یک آسیب پنهان و نامرئی نه تنها می‌تواند بنیان خانواده را تضعیف کند، بلکه موجب خشونت‌ها و پیامدهای اجتماعی زیادی است که در محیط خارج از خانه و در فضای عمومی نمود پیدا می‌کند (صادقی فسایی و شعبانی افارانی، ۱۳۹۶: ۵). مطالعات اخیر نشان داده‌اند که والدآزاری با خشونت والدین علیه فرزندان مرتبط است. این نوع خشونت ارتباط تنگاتنگی با استفاده از خشونت در آینده و روابط با نزدیکان دارد (بندورا، ۱۹۷۷)؛ بنابراین بسیار مهم است که این موضوع از سوی مطالعات آکادمیک مورد توجه و بررسی قرار گیرد (برک و همکاران، ۲۰۱۹: ۷).

بی‌تردید شکل‌گیری یک خانواده سالم و متعاقب آن جامعه‌ای سالم، درگرو وجود روابطی صمیمانه و برخوردار از احترام متقابل در بین اعضای خانواده است؛ درواقع، در اندرونی خانواده، فرزندسالاری‌ها به همان اندازه آسیب‌زاست که پدرسالاری‌ها مشکل‌زاست؛ توجه یک‌سویه به حقوق کودکان همان قدر نهاد خانواده را متزلزل می‌سازد که بی‌توجهی به کودک آزاری‌ها آن را تضعیف می‌کند؛ بنابراین توجه به حقوق والدین و جلوگیری از پدیده والدآزاری به اندازه توجه به حقوق کودکان - و چه بسا بیش از آن - برای ایجاد تعادل در روابط بین اعضای خانواده، ضروری می‌نماید؛ بنابراین، الزامی است با روش‌های کیفی به مفهوم و پیامدهای والدآزاری پرداخته شود و برای کاهش پیامدها، راهکارهای درمان آن به صورت عمیق مورد تحقیق و بررسی قرار گیرد. بنابراین واکاوی پدیده والدآزاری و شناسایی درک و فهم والدین در این زمینه، می‌تواند کمک شایانی در درک این پدیده داشته باشد.

شهر میبید از دیرباز شهری سنتی و دینی، مزین به مشخصه‌های برجسته دین‌داری و فرهنگ هم‌زیستی مسالمت‌آمیز است. هرچند در این جامعه هم‌چنان شاهد حضور پررنگ ارزش‌ها و الگوهای سنتی، دینی و خانوادگی هستیم، ولی تحولات در عرصه صنعت، تجارت، گردش‌گری، مهاجرت‌پذیری و دسترسی به فناوری‌های مدرن، تغییرات اجتماعی و فرهنگی فراوانی را در این شهر رقم زده است؛ به طوری که این شهر در سال‌های اخیر به سبب صنایع، به‌ویژه صنعت کاشی و سرامیک، شاهد مهاجرت‌پذیری قابل توجهی از برخی از استان‌های کشور و اتباع خارجی بوده و در حال حاضر ۲۵٪ ساکنان این شهر از مهاجرانی با فرهنگ‌های مختلف تشکیل شده است که تغییرات و

میزان انحرافات در این شهر را افزایش بخشیده است (زارعی و همکاران، ۱۴۰۲). اخیراً، روند کاهش ازدواج و افزایش آمار طلاق در این شهر مشهود است و این نشان‌دهنده وجود تغییرات در روابط خانوادگی است. گسترش ارزش‌های مدرن مبتنی بر فردگرایی، مصرف‌گرایی، سودمحوری، خودمحوری و فرزندسالاری و استقبال نسل جدید از این تغییرات، تعارضات رفتاری، فکری و ارزشی را افزایش بخشیده است (فرهمند، ۱۳۹۶)؛ به طوری که با این تغییرات، جایگاه و شأن ارزشمند و سنتی والدین و ارزش‌های احترام، اطاعت، به چالش کشیده شده و درگیری‌های درون خانوادگی افزایش یافته است. اگرچه هیچ تحقیق پژوهشی و داده آماری از والدآزاری در میبد در دسترس نیست، اما مشاهدات میدانی، تعارضات خانوادگی و انواع آزار نسبت به والدین و تبعات مختلف آن را تأیید می‌کند. موضوعی که به دلیل بافت فرهنگی ویژه منطقه، به عنوان پدیده‌ای پنهان و آسیب‌زا مخفی مانده است، ولی لزوم توجه جامعه علمی، به ویژه از منظر جامعه‌شناختی در راستای سبب‌شناسی و اقدامات مداخله‌ای را الزامی می‌کند. بر همین مبنا، این پژوهش با هدف کشف تجربه و تفسیر والدآزاری در بین خانواده‌های شهر میبد انجام شده است.

پرسش‌های پژوهش: مسأله اصلی پژوهش این است که والدین میبیدی آزار فرزندان را چگونه تجربه می‌کنند؟ دلایل و زمینه‌های شکل‌گیری آزار فرزندان نسبت به والدین چیست؟ استراتژی والدین در مواجهه با آزار فرزندان چیست؟ والدآزاری چه تبعات فردی و اجتماعی را برای والدین به همراه دارد؟

۲. پیشینه پژوهش

۲-۱. پیشینه تجربی

با وجود اهمیت مسأله والدآزاری، تحقیقات اندکی در این رابطه با رویکرد جامعه‌شناسی انجام شده است. در ادامه، مرتبط‌ترین و نزدیک‌ترین تحقیقات در رابطه با موضوع پژوهش حاضر ارائه شده‌اند.

«عباس‌پور» و همکاران (۱۴۰۳)، در تحقیق خود با پژوهش توصیفی از نوع علی مقایسه‌ای در شهرستان دورود به این نتیجه رسیدند که مادرآزاری در بین پسران شهری در مقایسه با پسران ساکن روستا و در بین دانش‌آموزان مقاطع متوسطه اول نسبت به دانش‌آموزان متوسطه دوم شیوع بیشتری دارد. «امیریزدانی» و همکاران (۱۴۰۲)، با روش تحلیل مضمون به این نتیجه رسیدند که ناسازگاری با والدین، خانواده گسسته و پریشان، تعیین‌گرهای اقتصادی و اجتماعی، سرپرستی توهین‌آمیز والدین از عوامل اساسی و زمینه‌ساز والدآزاری هستند. عباس‌پور و همکاران (۱۴۰۲)، با روش کمی با تعداد

نمونه ۷۷۹ دانش آموز کرد نشان دادند که انسجام خانوادگی از قوی‌ترین پیش‌بین‌های والدآزاری در میان نوجوانان است که به صورت مستقیم و غیرمستقیم از طریق خشونت خانگی، تعارض زناشویی، عزت‌نفس و تاب‌آوری بر والدآزاری اثر معنی‌داری دارد. «یوسفی» و همکاران (۱۴۰۰) در تحقیق خود به این نتیجه دست یافتند که با وجود مبانی مستحکم حقوقی در زمینه جرم‌انگاری علیه خشونت خانگی نسبت به والدین، از این ظرفیت حقوقی بهره‌مندی مطلوبی صورت نگرفته است. نتایج پژوهش «کشاورز» و همکاران (۱۳۹۹) نشان می‌دهد که از بین عوامل زمینه‌ساز تعارضات والدین و نوجوانان، سبک فرزندپروری و روش‌های تربیتی آن‌ها بیشترین نقش را در بروز مشکلات و به‌ویژه تعارض والد-نوجوان دارند. نتایج پژوهش «حسین‌پناهی» و «گودرزی» (۱۳۹۷) نشان می‌دهد که آموزش مؤلفه‌های نظریه انتخاب بر کاهش تعارض مادر-فرزندی مؤثر است، به‌گونه‌ای که این آموزش به‌طور معناداری بر افزایش استدلال و کاهش پرخاشگری اثربخش است، اما بر کاهش خشونت اثر معنی‌داری ندارد. صادقی‌فسایی و شعبانی‌افارانی (۱۳۹۶) در مطالعه خود نشان دادند که تجربه خشونت به صورت کم‌وبیش در بین همه والدین در سه دسته عاطفی، مالی و فیزیکی وجود داشته است. «راجرز» و همکاران (۲۰۲۴) در یک گزارش کلی از ۴۵ تحقیق در سطح اروپا به این نتیجه رسیدند که میزان خشونت فرزندان نسبت به والدین رو به افزایش است؛ به‌گونه‌ای که در دو دهه گذشته میزان آن دو برابر شده است. بیشترین والدآزاری از سوی فرزندان است که از والدین خود مراقبت می‌کنند و در حین مراقبت آنان را مورد آزار و اذیت قرار می‌دهند. «جیمنز-گرانادو» و همکاران (۲۰۲۳) در تحقیق خود با ۳۵۴ نمونه به این نتیجه رسیدند که والدین درگیر در خشونت از سوی فرزندان، اغلب شرم، قضاوت و کمبود حمایت اجتماعی را تجربه می‌کنند که با احساس سرزنش خود، درماندگی و هم‌چنین بدتر شدن درک آن‌ها از خودکارآمدی‌شان همراه است. «اوتول» و همکاران (۲۰۲۲) در مطالعه‌ای کیفی با ۲۵ فرد متخصص به بررسی عوامل چالش‌برانگیز خشونت فرزندان علیه والدین پرداختند. نتایج آن‌ها نشان داد که سلامت روان، سوء‌مصرف مواد، حضور در باندهای خلاف از عوامل اصلی خشونت فرزند به والد است. به باور متخصصین روش‌های کنونی گزارش خشونت فرزندان علیه والدین ناکارآمد بوده و ممکن است تأثیر مخربی بر خانواده‌ها داشته باشد. نتایج «کانولوزانو» و همکاران^۱ (۲۰۲۱) نشان می‌دهد که شیوه‌های انضباطی تنبیهی مانند تنبیه فیزیکی و روانی، رفتار خشونت‌آمیز نسبت به والدین را افزایش می‌دهد. «ساساکی» و همکاران^۲ (۲۰۲۱) در تحقیق خود نشان دادند که کودکان مبتلا به خشونت نسبت به والدین، به‌طور معنی‌داری نسبت بالاتری از تجربه آزار فیزیکی و روانی را داشته و شاهد خشونت

بین والدین بوده‌اند. نتایج تحقیق «کورتینا» و «مارتین»^۳ (۲۰۲۰) نشان داد که اکثر مشارکت‌کنندگان یک رفتار را که معمولاً توهین بوده است، مرتکب شده‌اند. «سوارز رلینگو» و همکاران^۴ (۲۰۲۰) در پژوهش خود نشان دادند که تفاوت اصلی بین دختران و پسران، در استفاده مشکل‌زا از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی است که این متغیر در دختران بیشتر منجر به خشونت علیه والدین می‌شود. «سیمونس» و همکاران^۵ (۲۰۲۰)، نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که پسران بیش از دختران به اعمال خشونت پرداخته و پدران بیش از مادران مورد خشونت واقع شده‌اند. «آریاس ریورا» و «گاریا»^۶ (۲۰۲۰)، نتایج نشان می‌دهد عواملی مانند: تک‌والدی، انسجام، استرس، نظم خانوادگی، سابقه خشونت، اختلالات بالینی، مشکلات در مدرسه و روابط خشونت با هم‌سالان در شکل‌گیری و تشدید این پدیده می‌تواند مؤثر باشد. نتایج تحقیق «سیجو» و همکاران^۷ (۲۰۲۰) نشان داد نوجوانانی که توسط والدین خود مورد خشونت واقع شده بودند، بیشتر دچار ناسازگاری‌های روانی، تحصیلی و شخصی بوده و از سویی دیگر، نوجوانانی که درگیر مسائل روانی یا فیزیکی بودند، بیشتر والدین خود را مورد خشونت قرار می‌دادند. مطالب پیشین نشان می‌دهد که تحقیقات در زمینه والدآزاری به یافته‌های مهمی دست‌یافته‌اند. در ایران اکثر مطالعات در زمینه روابط و تعارضات والد-فرزند و علل خانوادگی آن تمرکز داشته‌اند؛ درحالی‌که تأثیرات عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ساختاری در تحقیقات نادیده گرفته شده است. در کشورهای دیگر نیز، رشد مطالعات در این حوزه مشهود است. در این تحقیقات، عمدتاً به موضوعاتی مانند رابطه خشونت علیه والدین با شیوه‌های فرزندپروری و سایر متغیرها مانند: سابقه خشونت، ویژگی‌های شخصیتی و روانی، سوء مصرف مواد مخدر، سن، جنسیت و... پرداخته‌اند. تقریباً همه تحقیقات از منظری محدود به موضوع والدآزاری نگاه کرده‌اند و فهمی محدود و ناقص از مفاهیم و نظریات خاص در این زمینه ارائه نموده‌اند؛ هم‌چنین، بسیاری از مطالعات بیشتر به خشونت و آزار کودکان و نوجوانان نسبت به والدین تمرکز داشته‌اند، که به نظر می‌رسد محدود ساختن پژوهش‌ها به این مقطع سنی - با توجه به ساختار خانوادگی متفاوت در فرهنگ‌ها، زوایای بسیار زیادی از خشونت نسبت به والدین را در سنین جوانی و میان‌سالی در مرحله شغل‌یابی، ازدواج، پس از ازدواج و فرزندآوری پنهان می‌سازد. مطالعات عمدتاً به رویکرد کمی توجه کرده‌اند که نبود اتفاق نظر و اجماع در زمینه مقیاس‌های سنجش این مسأله، تعمیم‌پذیری یافته‌ها را با مشکل روبه‌رو ساخته است که با توجه به زوایای بسیار پنهان مسأله والدآزاری و زمینه‌مندی فرهنگی-اجتماعی آن، به نظر می‌رسد برای بهبود درک این مسأله، نیاز به تحقیقات کیفی با هدف بررسی عمیق‌تر آن وجود دارد.

۲-۲. چارچوب مفهومی

یکی از مناقشات پژوهش‌های کیفی و کمی، کاربرد نظریه است. در پژوهش‌های کیفی، چارچوب نظری آن‌گونه که در روش‌های کمی مرسوم است، وجود ندارد؛ اما می‌توان از رویکردهای مختلف نظری به شیوه‌های متفاوت‌تری از روش اثبات‌گرایانه استفاده نمود. در این نوع پژوهش نظریه‌ها می‌توانند به مثابه راهنمای عمومی مدنظر قرار گیرند و در باز شدن ذهن محقق، توجه به نکات، روندها و ابعاد محوری میدان مطالعه و ارائه چارچوب مفهومی جهت طرح سؤال‌های اساسی، نقشی کلیدی ایفا می‌نمایند. در ادامه نزدیک‌ترین و مرتبط‌ترین نظریات در رابطه با موضوع تحقیق بررسی خواهند شد. «یوری برونفن برنر»^۸ واضح نظریه سیستم‌های بوم‌شناختی، در بررسی خشونت خانوادگی بر ماهیت رشد و محیط رشد تأکید دارد. به عقیده وی انسان‌ها به طور هم‌زمان در محیط‌های متفاوت زیادی زندگی می‌کنند. این محیط‌ها هم‌چون گردونه‌هایی درون یک دیگر قرار گرفته‌اند و به طور نظام‌مندی به یک دیگر متصل می‌شوند و بر روی یک دیگر تأثیرگذارند (آرین، ۱۳۸۷: ۸). این نظریه در پی آن است تا دریابد مردم چگونه با محیط خود منطبق می‌شوند و در واقع به درک افراد در زمینه آن‌ها کمک می‌کند. برای درک رشد یک فرد، سیستم‌های مختلف باید به عنوان یک کل درک شوند تا بفهمیم چگونه بر مسیر زندگی آن شخص تأثیر می‌گذارند (اولیور، ۲۰۱۸: ۳۱). نظریه سیستم‌های بوم‌شناختی به محقق اجازه می‌دهد تا نحوه تأثیرگذاری هر فرد در خانواده را دقیقاً مانند چرخ‌دنده‌های فردی در یک سیستم مکانیکی بر یک دیگر مورد بررسی قرار دهد (اولیور، ۲۰۱۸: ۳۴). این نظریه بیان می‌کند که تعارض یا استرس در خانواده ممکن است منجر به خشونت خانوادگی شود. استرسی که از طرق مختلف من جمله فقر، شرایط بد زندگی، بیکاری و... ایجاد می‌شود و بر کل سیستم خانواده استرس وارد می‌کند؛ در واقع زمانی که یک یا چند بخش از نظام خانواده به درستی کار نمی‌کنند، باعث از هم‌گسیختگی در نظام خانواده می‌شود (اولیور، ۲۰۱۸: ۳۱).

«بامریند»^۹ در نظریه سبک فرزندپروری با رویکرد تیپ‌شناسی معتقد است که تفاوت در ترکیب عناصر اصلی فرزندپروری (مانند: گرم بودن، درگیر بودن، نظارت و سرپرستی) تغییراتی در چگونگی پاسخ‌های کودک به تأثیر والدین ایجاد می‌کند (پرچم و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۱۹). هر خانواده شیوه‌های خاص خود را در پرورش فردی و اجتماعی فرزندانش مورد استفاده قرار می‌دهد. این شیوه‌ها که به آن شیوه‌های فرزندپروری می‌گویند، متأثر از عوامل مختلف فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و... است (هاردی و همکاران، ۱۹۹۳: ۱۸). سبک‌های فرزندپروری یا شیوه‌های تربیتی والدین بر بروز ناهنجاری‌های رفتاری فرزندان آثار در خود توجهی دارد. سبک فرزندپروری می‌تواند پیش‌بینی‌کننده

رشد روانی اجتماعی، عملکرد تحصیلی، رفاه و سلامت و حتی مشکلات رفتاری فرزندان در آینده باشد. شیوه‌های فرزندپروری والدین هم یک عامل ایجادکننده و هم یک عامل بازدارنده رفتارهای ضداجتماعی نظیر خشونت خانگی علیه کودکان و نوجوانان است (یعقوبی دوست و عنایت، ۱۳۹۳: ۶۲).

نظریه شناختی-نوتداعی‌گری «برکوویتز» که بعضاً با عنوان نظریه ناکامی-پرخاشگری از آن یاد می‌شود، در زمره مهم‌ترین و پربارترین نظریه‌ها در تحقیق درمورد خشونت و پرخاشگری قرار داشته است (برویر و السون، ۲۰۱۷: ۱). نظریه پردازان تئوری ناکامی معتقد بودند که ناکامی همواره به نوعی پرخاشگری منجر می‌گردد و پرخاشگری نیز به نوبه خود نتیجه و حاصل نوعی ناکامی است؛ اما به نظر برکوویتز^۳ ناکامی همیشه منجر به پرخاشگری نمی‌شود و ناکامی به عنوان یک سازوکار آماده، برای واکنشی پرخاشجویانه عمل می‌کند و تکرار فزاینده آن به تدریج تمایل فرد را به واکنش‌های پرخاشجویانه تقویت می‌کند (محسنی تبریزی و رحمتی، ۱۳۸۱: ۱۳۸). در زمینه والدآزاری نظریه ناکامی-پرخاشگری قابلیت کاربرد در زمینه تحلیل تأثیر احساس ناکامی و شکست فرزندان در بروز آزار را خواهد داشت.

۳. روش‌شناسی پژوهش

رویکرد مورد استفاده در این پژوهش رویکرد کیفی-تفسیری و روش اجرای آن روش نظریه زمینه‌ای نظام‌مند می‌باشد. پژوهش کیفی، فرآیندی تعاملی است که در طی آن افراد مورد مطالعه، پژوهشگر را از زندگی خود آگاه می‌سازند. منظور از نظریه زمینه‌ای، نظریه برگرفته از داده‌هایی است که در طی فرآیند پژوهش به صورت نظام‌مند گردآوری و تحلیل شده‌اند. با توجه به این‌که در این پژوهش از یک سو به دنبال واکاوی پدیده والدآزاری و فهم و تفسیر تلقی والدین از مفهوم آزار بوده و از سویی دیگر، به دلایلی مانند: عدم انجام پژوهش قابل توجه، امتناع والدین از بیان آزار و...، با فقر نظریه‌پردازی و مفهوم‌سازی در این زمینه روبه‌رو هستیم؛ بنابراین روش کیفی به منظور دستیابی به شناختی عمیق‌تر از زوایای این مسأله انتخاب گردید.

میدان مطالعه شهرستان میبد در استان یزد می‌باشد. نمونه مبتنی بر نمونه‌گیری هدفمند و از نوع در دسترس (در ابتدا) و سپس حداکثر تنوع (براساس: جنسیت، ساختارخانوادگی، تحصیلات، نوع آزار و مهاجر) است. در این پژوهش شروع سنی نوجوانی از ۱۴-۱۵ سالگی به عنوان شروع سن نوجوانی والدآزاری انتخاب شد؛ هم‌چنین برای جلوگیری از ورود به سالمندآزاری تحقیق برای والدین تا پیش از سن سالمندی در نظر گرفته شد؛ لذا مشارکت‌کنندگان با والدینی که دارای فرزندان ۱۴ ساله بودند و

قصد مشارکت داشتند آغاز و تا والدین ۶ ساله تعیین گردید. برای اطمینان از دستیابی به داده‌های متنوع و حقیقی به اورژانس اجتماعی بهزیستی نیز جهت مصاحبه با آزارهای حاد مراجعه شد؛ درنهایت نمونه با تعداد ۲۳ مشارکت‌کننده به اشباع رسید و داده جدیدی به دست نیامد و داده‌ها در جهت تأیید داده‌های پیشین بودند. داده‌ها با استفاده از مصاحبه نیمه ساختاریافته گردآوری شدند. فرآیند مصاحبه در این پژوهش، پس از اعمال رضایت والدین، با گفتگوی ساده و صمیمی با آن‌ها آغاز گردید. ابتدا مصاحبه با پرسش‌های زمینه‌ای از والدین در خصوص تعداد فرزندان، شرایط خانوادگی و... آغاز شد و در ابتدا ورود به موضوع صورت نگرفت. پس از گذشت ۱۰ الی ۱۵ دقیقه، مصاحبه به سمت پرسش‌هایی کلی هدایت شد. هر مصاحبه بین ۶۰ تا ۹۰ دقیقه به طول انجامید. عمده مصاحبه‌ها در منزل والدین و زمانی که فرزندان حضور نداشتند صورت گرفت که انتخاب این محل بدین دلیل صورت گرفت که والدین در منزل خود احساس راحتی بیشتری را نموده و در نتیجه پاسخ‌های کامل‌تری را ارائه می‌دادند؛ از جمله پرسش‌هایی که در طول مصاحبه به دنبال یافتن پاسخ آن‌ها بودیم عبارتند از: شما چه رفتاری از فرزندتان را آزار می‌دانید؟ شیوه تربیتی شما با فرزندانتان چگونه است؟ مصاحبه‌ها در محیطی امن و آرام انجام شد و در حین مصاحبه تمام توجه مصاحبه‌کننده معطوف به مشارکت‌کننده بود. مشخصات مشارکت‌کنندگان در جدول ۱، آورده شده است.

داده‌های به دست آمده از مصاحبه با مشارکت‌کنندگان با استفاده از روش کدگذاری نظری در سه سطح باز، محوری و گزینشی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. در این پژوهش و در مرحله کدگذاری باز متون مصاحبه‌ها از والدین مورد تقطیع قرار گرفت و از مهم‌ترین گزاره‌ها، ۴۸۱ مفهوم استخراج گردید. در مرحله بعد مفاهیم بر حسب ویژگی‌های مشترکشان حول یک مقوله دسته‌بندی گردیدند و در مجموع ۶۴ مقوله فرعی مشخص گردید که به این مرحله، «کدگذاری محوری» گفته می‌شود. در مرحله بعد ۱۴ مقوله اصلی درنهایت کشف گردید. در این پژوهش، جهت اطمینان به واقعی بودن یافته‌ها از راهبردهای تبادل نظر با هم‌تایان، کفایت مرجع، کنترل از سوی اعضا و هم‌چنین بررسی از زاویه پژوهشگران مختلف به منظور اعتبارپذیری استفاده گردید. در تبادل نظر با هم‌تایان، در جریان تحقیق و یافته‌های حاصل از آن به تبادل نظر با افرادی خارج از فرآیند پژوهش پرداختیم که این اقدام سوءگیری‌های احتمالی و نقاط کور در پژوهش را آشکار ساخته و از کاستی‌ها جلوگیری نماید. در کفایت مرجع کلیه داده‌های خام بدون دست‌کاری نگه‌داری گردید و پس از رسیدن به یافته‌ها، از طریق این داده‌های خام نتایج مورد سنجش قرار گرفت. در کنترل از سوی اعضا اعتباربخشیدن به داده‌ها

جدول ۱: مشخصات مشارکت‌کنندگان تحقیق (نگارندگان، ۱۴۰۰).

Table 1: Characteristics of research participants (Authors, 2020).

افشای آزار	ساختار خانوادگی	تحصیلات فرزند	تحصیلات والد	جنسیت آزارگر	شغل	سن	جنسیت والد	
-	ازدواج مجدد	ترک تحصیل	دیپلم	پسر	خانه‌دار	۴۵	مادر	۱
مشاور	هسته‌ای	دیپلم	سیکل	دختر و پسر	خانه‌دار	۵۵	مادر	۲
-	تک والدی / فوت	دیپلم	بی‌سواد	پسر	خانه‌دار	۵۸	مادر	۳
-	هسته‌ای	ترک تحصیل	کارشناسی	پسر	معلم	۴۳	مادر	۴
	هسته‌ای	دیپلم	بی‌سواد	پسر	خانه‌دار	۵۹	مادر	۵
-	تک والدی / فوت	ارشد	سیکل	دختر	خانه‌دار	۶۰	مادر	۶
-	تک والدی / فوت	کارشناسی	کارشناسی	دختر و پسر	بازنشسته	۵۸	مادر	۷
-	هسته‌ای	دیپلم	دیپلم	پسر	کارگر	۴۴	پدر	۸
-	هسته‌ای	کارشناسی	دیپلم	پسر	نظامی	۴۶	پدر	۹
-	هسته‌ای	دانش آموز	کارشناسی	پسر	کارمند	۳۹	مادر	۱۰
-	ازدواج مجدد	دیپلم	کارشناسی	دختر و پسر	مدرس حوزه	۵۲	پدر	۱۱
-	هسته‌ای	دیپلم	بی‌سواد	دختر و پسر	کارگر	۵۲	پدر	۱۲
-	هسته‌ای	کارشناسی	سیکل	دختر	خانه‌دار	۵۶	مادر	۱۳
-	هسته‌ای	کارشناسی	کارشناسی	پسر	کارمند	۴۴	پدر	۱۴
-	هسته‌ای	کارشناسی	دیپلم	پسر	مغازه‌دار	۵۱	پدر	۱۵
-	هسته‌ای	دیپلم	دیپلم	پسر	خانه‌دار	۴۷	مادر	۱۶
-	هسته‌ای	کارشناسی	دیپلم	دختر و پسر	بنگاه املاک	۴۸	پدر	۱۷
مشاور	هسته‌ای	دانش آموز	کارشناسی	پسر	پرستار	۳۸	مادر	۱۸
-	هسته‌ای	کارشناسی	سیکل	دختر	خانه‌دار	۵۲	مادر	۱۹
-	هسته‌ای	ترک تحصیل	سیکل	پسر	خانه‌دار	۵۴	مادر	۲۰
-	هسته‌ای	دیپلم	دیپلم	پسر	خانه‌دار	۴۹	مادر	۲۱
-	هسته‌ای	کارشناسی	دیپلم	دختر و پسر	خانه‌دار	۴۷	مادر	۲۲
مشاور	تک والدی / طلاق	دانش آموز	کارشناسی	دختر	آرایشگر	۳۹	مادر	۲۳

از طریق حفظ ارتباط با محیط پژوهش صورت می‌گیرد که بدین منظور نتایج پژوهش به برخی از مشارکت‌کنندگان عرضه گردیده و این نتایج براساس نظرات والدین مورد آزمون قرار گرفت.

برای رعایت هنجارهای اخلاقی تحقیق کیفی، چندین اقدام جهت اطمینان انجام شد. در ابتدای هر مصاحبه درباره موضوع پژوهش، فرآیند جمع‌آوری داده و هدف از انجام پژوهش توضیحاتی به مشارکت‌کننده داده شد و مصاحبه‌ها پس از کسب رضایت مشارکت‌کنندگان آغاز شد؛ سپس با توجه به موضوع پژوهش تلاش شد تا منزلت مشارکت‌کنندگان رعایت شود و هم‌چنین از اسامی مستعار در جهت محرمانه ماندن مشارکت‌کنندگان استفاده شد.

۴. یافته‌های پژوهش

داده‌ها با استفاده از کدگذاری نظری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. پس از پالایش مفاهیم و مقوله‌ها، درنهایت ۱۱ مقوله اصلی کشف شد که تبیین‌کننده والدآزاری بودند؛ ۱۱ مقوله اصلی عبارتند از: ارتکاب انحراف، آسیب مالی، توهین و تحقیر، تحمیل استرس و اضطراب، انزوای اجتماعی، استیصال، نادیده‌انگاری، عادی‌انگاری، تأثیر فرزندپروری، محیط پرخاشگرانه، تسلیم و سازش (ر.ک. به جدول ۲).

۴-۱. آسیب مالی

یکی از انواع خشونت‌ها که در حوزه خشونت خانگی متوجه والدین می‌گردد، آسیب مالی است. از نگاه والدین مشارکت‌کننده، فرزندان با خسارت‌های مالی فراوان، ول‌خرجی و زیاده‌روی در خرج کردن، سرقت از والدین، خسارت به خودرو، پرداخت غرامت ناشی از نزاع، آنان را در شرایط مالی نامناسب و تنگناهای ناشی از آن قرار می‌دهند. به روایت آن‌ها، برای پدر و مادری که سال‌ها تلاش کردند تا اندوخته مالی‌ای داشته باشند، سخت دردناک و اندوه‌ناک است که فرزندان پس از رسیدن به دوره نوجوانی بدون تأمل و اندیشه با عدم ملاحظه‌کاری شروع به از بین بردن اندوخته‌های آنان کنند؛ به‌ویژه برخی والدین با بضاعت پایین بیان کردند که این نوع آزار، فشار مضاعفی را متوجه آنان می‌کند و درپی آن استرس‌های زیادی را متحمل می‌شوند.

مشارکت‌کننده شماره ۲ می‌گوید:

«با یکی کتک‌کاری کردن. مجبور شدم دیه بدم تا رضایت بدن. خونوادش ول‌کن نبودن که. شب می‌گفت باشه رضایت می‌دم. صبح می‌گفت پای بچه‌اش این جور شده، کلی خرج درمونش می‌شه. فرداش دوباره به یه بهونه دیگه».

تحت فشار قرارداد پدر و مادر به منظور تأمین هزینه مواد برای والدین رنجی بسیار به‌همراه دارد. بسیاری از والدین باور داشتند فرزندانشان برای آزرادان آن‌ها،

جدول ۲: مفاهیم و مقولات مستخرج از مصاحبه‌ها (نگارندگان، ۱۴۰۰).

Table 2: Concepts and categories extracted from the interviews (Authors, 2020).

مقولات	مفاهیم
آسیب مالی	آسیب به خودرو، خسارت مالی، فروش منزل، فروش اموال والدین، سرقت از والدین، زیاده‌خواهی مالی، پرداخت جزای نقدی، زیان کسب‌وکار، تحمیل هزینه.
ارتکاب انحراف	اعتیاد به مواد مخدر، روابط نامشروع، رفاقت با دوستان ناباب، سرقت، تماشای محتوای نامناسب، مصرف مشروبات الکلی، مصرف قرص روان‌گردان، نزاع خیابانی، سرقت.
توهین و تحقیر	استهزاء والدین، ناسزاگوئی، تحقیر، سخنان ناشایست، اهانت، تندخویی، بی‌احترامی، تمسخر عقاید، تحقیر خویشاوندان، انکار والد، شماتت والدین، درگیری با والدین، فریاد زدن، پرخاشگری، مشاجره و تنش.
تحمیل استرس و اضطراب	عدم آینده‌نگری، بی‌خیالی، راحت‌طلبی، بی‌مسئولیتی، توقعات بالای ازدواج، ترک تحصیل، بی‌ثباتی شغلی، مشاغل سطح پایین، ترک شغل، عدم بازدهی تحصیلی.
نادیده‌انگاری	جويا نشدن احوال، فراموشی والدین، عدم هم‌صحبتی، بی‌محبیتی، دوری از والدین، عدم همدلی، ترک والد، عدم محبت، عدم برقراری رابطه صمیمانه.
انزوای اجتماعی	خانه‌نشینی، انزواطلبی، کاهش روابط خویشاوندی، ترک روابط، دوری از همسایگان و اطرافیان.
استیصال	عدم امکان گفتگو، گفتگوی بی‌ثمر، درماندگی، ترس، احساس عجز، ناتوانی در حل مسئله، اظهار عجز، عدم نصیحت‌پذیری، ترک خانه.
تأثیر فرزندپروری	فرزندپروری منفی، سخت‌گیری افراطی، وضع قوانین خشک، بی‌تفاوتی به فرزند، توجه افراطی، تنبیه فیزیکی، طرد از منزل، ارعاب، پرخاشگری، تربیت سهل‌گیرانه، غفلت از تربیت.
تسلیم و سازش	پذیرش توقعات نابجای فرزندان، تن دادن به خواسته‌ها، اجبار به تمکین و همکاری، تسلیم شدن در برابر خواسته‌های نامعقول.
عادی‌انگاری	اهمال، رهاسازی، عادی‌انگاری خشونت، مبرا نمودن فرزند، عادی‌انگاری اعمال نامناسب، بی‌اعتنایی.
محیط پرخاشگرانه	درگیری بین والدین، عدم تفاهم والدین، برخوردهای نامطلوب خانوادگی، رفتار خشونت‌آمیز، ضعف در کیفیت روابط، غفلت پدر از خانواده.

پول‌های پدر و مادر را هدر می‌دهند و عامل رنجش آن‌ها می‌شوند.

مشارکت‌کننده شماره ۲۰ در رابطه با آسیب مالی می‌گوید:

«چندبار تا حالا کارت پولمو برداشته رفته مواد خریده. خودش

که هیچ‌کاری نمی‌کنه که پول در بیاره. ما هم هر چی داریم

می‌بینیم این جواری آقا میاد به آتیش می‌کشه و میره».

۲-۴. ارتکاب انحراف

یکی از مسائل پیچیده و درعین حال مهمی که بسیاری از جوامع را تهدید می‌کند و توجه بسیاری از جامعه‌شناسان، جرم‌شناسان و متخصصان حوزه تربیت را به خود معطوف نموده، مسأله انحراف، به‌ویژه در نوجوانان و جوانان است. بسیاری از والدین مشارکت‌کننده به انواع انحرافات فرزندان‌شان مانند سرقت، اعتیاد به مواد مخدر، اعتیاد به مصرف مشروبات الکلی، روابط نامشروع، درگیری و نزاع و موارد بسیاری از این قبیل اشاره کرده و آن‌ها را نوعی آزار نسبت به خود تلقی و تعبیر کردند. به روایت آن‌ها، پدر و مادری که آرزوی خوشبخت شدن فرزندان‌شان را دارند، هر یک از انواع رفتارهای نابه‌هنجار و خلاف قانون مسیر بی‌برگشتی است که انتهای آن ندارد. مشارکت‌کنندگان، عملکرد نامناسب فرزندان را عامل سرافکندگی، بی‌آبرویی و بی‌حیثیتی در بین دوستان و آشنایان بیان کردند. انحراف فرزندان، آزاردهنده‌ترین خشونت‌ها بودند که حتی موقع یادآوری، اثرات روانی آن اعم از آشفتگی، اشک و استرس فراوان در چهره والدین قابل مشاهده است.

مشارکت‌کننده شماره ۱۹ می‌گوید:

«دخترم شوهر داشت با یه پسره دوست شده بود، شوهرش فهمید و طلاقش داد. اولش که شوهرش اینو گفت کلی با شوهرش دعوا کردم که چرا به دختر من تهمت می‌زنی و معلوم نیست می‌خواهی بری چه غلطی بکنی که می‌خواهی طلاق بگیری؛ ولی بعدش فهمیدم راسته. دیگه نمی‌دونستم با این بی‌آبرویی باید چیکار کنم».

شکستن تابوها و هنجارهای جاافتاده و کهن جامعه توسط فرزندان، برای والدین همانند نوعی آزار و اذیت تلقی می‌شود. والدین رفتارهای خلاف عرف فرزندان‌شان را به عنوان یک پریشانی روانی و آزار عاطفی خودشان به حساب می‌آورند.

مشارکت‌کننده شماره ۱۵ می‌گوید:

«همه محله از ما شکایت می‌کنن. هر بار یکی در خونه ما رو می‌زنه می‌گه: چرا پسر تون هر بار با یه دختر میاد خونتون. هر چه قدر هم می‌گیم نکن آبروی ما میره شهر کوچیکه، همه ما رو می‌شناسن اصلاً به گوشش نمیره!».

۳-۴. توهین و تحقیر

در تمام جوامع از فرزندان انتظار می‌رود نسبت به بزرگ‌ترها و خصوصاً والدین خود

با احترام برخورد شود. والدین در این پژوهش از توهین کلامی، برخوردهای ناشایست فرزندان، الفاظ نادرست، تحقیر فرزندان بسیار غمگین بوده و گله می‌کردند. بسیاری از مشارکت‌کنندگان با تأسف می‌گفتند فرزندان در گفتگو با آن‌ها ادب و نزاکت را رعایت نکرده و با آن‌ها با پرخاش‌گری رفتار می‌کنند. رفتار توهین‌آمیز و دست‌ور دادن به والدین، ناسزاگویی، تندخویی، بی‌ادبی و بی‌احترامی در رفتار با والدین، تحقیر سطح سواد والدین، تمسخر اعتقادات، تمسخر خویشاوندان و... از جمله اقداماتی است که بسیار برای آنان آزاردهنده است. آن‌ها اظهار داشتند جو نامناسب و پرتنش که فرزندان با تعرض کلامی برایشان ایجاد می‌کنند برای آن‌ها قابل تحمل نیست و فشار روانی فراوانی بر آن‌ها تحمیل می‌کند.

مشارکت‌کننده شماره ۶ می‌گوید:

«هر چی بهشون می‌گم، میگن تو فضولی نکن! مگه آدم با مادرش این جور صحبت می‌کنه! میگم جلو بچه‌هاتون این جور با من حرف می‌زنید یاد می‌گیرن، پس فردا با خودتون همین جور رفتار می‌کنن. بعضی مواقع به صراحت و با گستاخی می‌گن بی‌خود کردی به دنیا آوردی!».

داشتن برخوردی محترمانه توأم با محبت برای والدین به معنای تشکر و دوست داشتن آنان توسط فرزندان است. هنگامی که فرزندان با والدین با لحنی توهین‌آمیز صحبت می‌کنند این رفتار اسباب ناراحتی و آزار والدین را فراهم کرده و آن‌ها را غمگین می‌کند.

مشارکت‌کننده شماره ۱۰ می‌گوید:

«خیلی بد باهام حرف می‌زنه! انگار نوکر گیر آورده، با بی‌احترامی میگه: اینو برام بیار اونو بیار. برعکس شده والا. به جای این که ما بشینیم استراحت کنیم، اونا برامون بیارن و بیارن، باید مثل نوکرا خدمتشون کنی، تازه دستورم بهت بدن! مثلاً نميگه لطفاً بیار، قشنگ میگه وظیفه داری برام بیاری با حرف‌های زشت!».

۴-۴. تحمیل استرس و اضطراب

مقوله بعدی که از مصاحبه با والدین مشارکت‌کننده کشف شده است، تحمیل استرس و اضطراب است. بیشتر والدین مشارکت‌کننده از فرزندان خود می‌نالیدند که نسبت به آینده خود بی‌توجه‌اند، به بیکاری و راحت‌طلبی خو گرفته‌اند، تحصیلات خود را به

راحتی رها می‌کنند، دوران‌دیشی ندارند، نسبت به وضعیت شغلی خود بی‌خیال‌اند، در امر ازدواج توقعات منطقی ندارند، و به دنبال منافع آنی هستند و به‌طورکلی از مدیریت خوبی برای هدایت زندگی برخوردار نیستند. والدین به دلیل بی‌توجهی فرزندان به آینده و کسب موفقیت در زندگی بسیار احساس ناراحتی داشتند. آن‌ها باور داشتند فرزندان با بی‌توجهی نسبت به سرنوشت و آتیۀ خود و سهل‌انگاری، آیندۀ مبهمی را برای خود رقم می‌زنند.

مشارکت‌کننده شماره ۵ می‌گوید:

«الان چند سال پسرم بیکاره، اصلاً هر جا میره نمی‌مونه! ول می‌کنه میاد، از بیکاریش با این بی‌خیالی که داره، دارم می‌میرم! اصلاً براش مهم نیست، هر چی میگم برو کار پیدا کن بمون، میگه به تو چه ربطی داره!».

یکی از بزرگ‌ترین مواردی که سبب افزایش استرس و اضطراب در والدین می‌شود ترک تحصیل و ترک شغل فرزندان‌شان می‌باشد. اغلب والدین خوشبختی فرزندان خود را در سپری کردن موفقیت‌آمیز دوران تحصیلی و یافتن شغل مناسب می‌دانند، حال وقتی فرزندان آن‌ها را رها می‌کنند، والدین با درد و اندوه بزرگی مواجه می‌شوند. مشارکت‌کننده شماره ۸ می‌گوید:

«من هر کاری برای پیشرفت درس بچه‌ام کردم، فایده نداشت! هرچی گفتم مامان ول نکن، ادامه بده تا بعد کار خوب پیدا کنی، خوشبخت بشی، اصلاً اهمیت نداد و درسش و ول کرد».

۴-۵. نادیده‌انگاری

نادیده‌انگاری، مقولۀ دیگری است که از مصاحبه با والدین مشارکت‌کننده استخراج گردیده است. نادیده‌انگاری به معنای بی‌تفاوتی فرزندان به والدین و انتظارات آنان است. اغلب والدین مشارکت‌کننده از فرزندان خود ابراز گله داشتند که به ندرت به خانۀ آن‌ها می‌آیند تا از حال آن‌ها باخبر بشوند و نسبت به والدین خود هیچ‌گونه توجه و محبتی نداشته و هیچ‌گونه ابراز علاقه‌ای به آن‌ها ندارند. برخی از والدین با ناراحتی فراوان عنوان می‌کردند فرزندان بعد از ازدواج آن‌ها را فراموش کرده و ترک کرده‌اند. نادیده گرفته شدن والدین توسط فرزندان، آزار و آسیب روحی را برای آنان رقم می‌زند. مشارکت‌کننده شماره ۱۱ می‌گوید:

«پسر من خونۀ رو ترک کرده و رفته تنها زندگی می‌کنه، اصلاً نمیاد به ما سر بزنه، هیچ وقت حتی زنگ نمی‌زنه. مارو اصلاً

دوست نداره. این همه براش زحمت کشیدم و آخرش ما براش
اهمیتی نداریم.»

بی تفاوتی فرزندان نسبت به والدین و نادیده‌گرفتن آن‌ها برای والدین بسیار
آزاردهنده است. والدین تمام تلاش خود را برای خوشحال کردن فرزندان‌شان انجام
می‌دهند و تنها خواسته و انتظاری که دارند دریافت توجه و محبت از جانب فرزندان‌شان
است. حال وقتی فرزندان این خواسته را ارضا نمی‌کنند و با والدین خود با بی تفاوتی
رفتار می‌کنند و جویای احوال و سلامتی آن‌ها نیستند، والدین را با انواعی از احساسات
منفی مواجه می‌سازند.

مشارکت‌کننده شماره ۱۳ می‌گوید:

«دخترم اصلاً کاری به کار ما نداره. انگار ما زندگی نمی‌کنیم
اینجا. شاید در کل روز پنج‌گانه با ما حرف زده باشه. فقط بره
بیرون بیاد غذا بخوره بره تو اتاقش. حرفی ام بزینم داد و فریاد و
میکشه رو سرمون. وقتی مریض می‌شیم حتی یه قرص دست ما
نمی‌ده!».

۴-۶. انزوای اجتماعی

از دیگر مقولات تحقیق حاضر، انزوای اجتماعی والدین است؛ در واقع، والدین به دلیل
نگرانی از قضاوت شدن، مورد شماتت قرارگرفتن، برچسب اجتماعی، به دلیل افعال و
عملکرد نامناسب فرزندان، عدم حضور یا حضور کم‌رنگ در جامعه را انتخاب می‌نمایند
تا به نوعی خود را از زیر بار فشار اجتماعی و پاسخگو بودن در قبال مسائل رها نمایند.
والدین بیان می‌کنند گاهی مواقع تحت تأثیر آزار فرزندان و ناراحتی و تنش ناشی از آن،
در شرایطی قرار می‌گیرند که حوصله ارتباط با دیگران را ندارند و انزوا و عدم ارتباط
با دیگران را وضعیت خوشایند تلقی می‌نمایند، چون می‌ترسند پیچ و قضاوت‌های
دیگران را بشنوند. والدین در این پژوهش به مواردی مانند عدم تمایل به خروج از
خانه، حضور کم‌رنگ در جامعه، کاهش و قطع روابط خویشاوندی، اشاره نموده‌اند که
نشان از بروز آسیب انزوای اجتماعی در والدین دارد.

مشارکت‌کننده شماره ۱ می‌گوید:

«تو جمع فامیل خیلی نمی‌رم. اصلاً راحت نیستم. هر کی
به هم می‌رسه از بچه‌ها می‌پرسه. بعدم می‌گه چرا این کارو
کردی، چرا اون کارو کردی. کمکی که نمی‌کنن فقط می‌خوان
پیرسن نمک رو زخم آدم می‌پاشن!».

مشارکت‌کننده شماره ۳ می‌گوید:

«اصلاً نمی‌خوام جایی برم، می‌خوام تو خونه باشم. فقط می‌رم مسجد نماز می‌خونم و سریع برمی‌گردم. حتی تعقیباتشم میام تو خونه می‌خونم، چون آخر نماز که می‌شه تازه می‌شینن پای هم و شروع می‌کنن سؤال پیچ کردن آدم.»

۴-۷. استیصال

بسیاری از افراد هر از گاهی احساس درماندگی یا استیصال برای واکنش نشان دادن نسبت به وقایع و موقعیت‌های منفی را تجربه می‌کنند. استیصال، واکنشی طبیعی است که بنا به اظهار والدین هنگام مواجهه با موقعیت‌هایی که فرزندان ایجاد می‌کنند، برای آنان رخ می‌دهد؛ به طوری که احساس ناتوانی در امور می‌کنند و حتی اگر توانایی مقابله با مشکل را داشته باشند، به دلیل ناامیدی، دست از تلاش برمی‌دارند. به بیان والدین، نصیحت آنان شنیده نمی‌شود، خیرخواهی آنان دیده نمی‌شود، در حل مسأله فرزندان در حاشیه قرار دارند. این امر آن‌ها را به طور مکرر در معرض استرس‌های غیرقابل کنترل قرار می‌دهد؛ از این رو، احساس عجز و درماندگی به دلیل مقاومت فرزندان، آنان را آزار می‌دهد و امکان هرگونه اقدام را از آن‌ها سلب می‌کند.

مشارکت‌کننده شماره ۲ می‌گوید:

«وقتی می‌خوام با بچه‌هام صحبت کنم و نصیحتشون کنم، داد و بیداد می‌کنن و نمیذارن حرف بزیم. دیگه واقعاً نمی‌دونم باید چی کار کنم. زورم که بهشون نمی‌رسه. با باباشونم داد و بیداد می‌کنن!»

مشارکت‌کننده شماره ۷ می‌گوید:

«هر چی می‌خوای بگو و نصیحتشون کن. فایده‌ای که نداره، اصلاً انگار داری با دیوار حرف می‌زنی. از این گوش می‌شنون از اون گوش بیرون می‌کنن. دیگه خسته شدم از بس حرف زدم و هیچ‌کس اهمیتی نداد!»

۴-۸. تأثیر فرزندپروری

سبک‌های فرزندپروری متفاوتی وجود دارد که برخی از آن‌ها، رفتارهای خشونت‌آمیز را در بطن خود پرورش می‌دهد. اغلب والدین مشارکت‌کننده در این پژوهش، اظهار داشتند که فرزندان‌شان را در شرایط سهل‌گیرانه و یا سخت‌گیرانه از روش انضباطی شدید همراه

با تنبیه بدنی تربیت کرده‌اند که درحال حاضر، رفتارهای خشونت‌آمیز دوران کودکی بین آنان و فرزندان‌شان فاصله ایجاد کرده و دقیقاً، فرزندان آن‌ها را درمورد والدین تکرار می‌کنند. برخی از والدین شیوه‌های تربیتی گذشته را بستر اصلی والدآزاری بیان نموده و از آن احساس ندامت می‌کردند. آن‌ها روش‌های تنبیهی طرد از منزل، تنبیه بدنی، زندانی کردن، و غفلت از تربیت صحیح فرزندان را از روش‌های تربیتی نادرست خود بیان می‌کردند.

مشارکت‌کننده شماره ۱۲ می‌گوید:

«تقصیر خودمه، از نوجوونیش هر خواسته‌ای داشت با عصبانیت پیش می‌برد. منم چون بابا نداشت درنهایت قبول می‌کردم. می‌خواستم کسی فکر نکنه حالا که بابا ندارن من نمی‌تونم بهمشون برسیم. اونم یاد گرفته بود هر وقت مخالفت می‌کردم جلو بقیه سر و صدا راه مینداخت منم واسه این‌که ساکتش کنم می‌گرفتم واسش».

الگوبرداری فرزندان از رفتارهای والدین از عوامل قابل توجهی می‌باشد که سبب رفتارهای آزاردهنده فرزندان با والدینشان شده است. والدین به صورت ناخواسته و ناآگاهانه با اتخاذ و اعمال رفتارهای خشونت‌آمیز خود سبب شکل‌گیری رفتارهای نابه‌نجار و پرخاشگرانه در فرزندان‌شان شده‌اند.

مشارکت‌کننده شماره ۱۷ می‌گوید:

«... بچه‌های قدیم خیلی اذیت می‌کردن الان خیلی آروم‌تر شدن. کوچیک که بود یه زیرزمین تاریک داشتیم خیلی که اذیت می‌کرد، چندساعت می‌فرستادمش اون تو درش هم می‌بستم. هر کار می‌کردم فایده نداشت، تنها چیزی که باعث می‌شد چند ساعتی آروم بشه این بود. الان که فکرش می‌کنم نباید این کارو می‌کردم».

۹-۴. عادی‌انگاری

مقوله‌ای دیگر که از مصاحبه با والدین مشارکت‌کننده کشف شده است، مقوله عادی‌انگاری است. گاهی والدین در مواجهه با آزار فرزندان و رفتارهای نابه‌نجار فرزندان واکنش منفعلانه و عادی‌انگاری را اتخاذ می‌کنند. والدین ابراز داشتند گاهی ناچار به از خودگذشتگی و فداکاری نابه‌جا می‌شوند و به دلیل عدم درک و ملاحظه فرزندان، ترجیح می‌دهند به آزار رخ داده، عادت کنند و با بی‌اعتنایی و کم‌محلّی، از

مسائل بگذرند و آزار را درون فکنی نمایند. آن‌ها عنوان می‌کردند که در برخورد اولیه با آزار سعی می‌کنند مسأله را حل کنند، اما اگر به جواب نرسیدند، ناامید می‌شوند و حل مسأله را رها کرده و یک حس خنثی، بی‌تفاوتی و عادی‌انگاری به آن‌ها دست می‌دهد؛ به عبارتی والدین مشارکت‌کننده با استفاده از این استراتژی بار سنگین استرس، نگرانی و ناراحتی از جانب فرزندان‌شان را از دوش خود برمی‌دارند؛ ازجمله مفاهیمی که ذیل این مقوله قرار می‌گیرند: اهمال، رهاسازی، عادی‌انگاری خشونت، میرا نمودن فرزند، عادی‌انگاری تعارض، بی‌اعتنایی. مشارکت‌کننده شماره ۱۶ می‌گوید:

«این جزو بحثا تو هر خونه‌ای هست. اصلاً آگه این بحثا نباشه باید تعجب کنی. خیلی هم به بچه‌ها گیر بدی بدتر می‌شه. بچه که نیستن دیگه، خودشون یه تصمیمی می‌گیرن انجام میدن. خودشونم پای همه‌چیش وایسن».

برخی از والدین با عادی جلوه‌دادن رفتارهای آزاردهنده و خشونت‌آمیز فرزندان تلاش می‌کنند تا این موضوع را برای خود بی‌ارزش جلوه داده و عادی بیندارند؛ لذا زمانی که والدین خود رفتارهای آزاردهنده فرزندان را عادی جلوه داده و آن را نابه‌هنجار تصور نمی‌کنند، حل معضل خود با چالشی جدی مواجه می‌شود؛ چراکه اصلاح هر مشکلی ابتدا نیاز به پذیرش مشکل بودن آن دارد. مشارکت‌کننده شماره ۹ می‌گوید:

«کاری از دستم برنمیاد که بخوام بشینم حرص بخورم. خب بچه منم همینه دیگه، نمی‌شه ازش توقع بیشتر داشت. باید همین جوری که هست بپذیرمش».

۱۰-۴. تسلیم و سازش

تسلیم و سازش، مقوله دیگری است که والدین مشارکت‌کننده به‌عنوان راهبرد و استراتژی از آن استفاده کرده‌اند. برخی از والدین اظهار داشتند که برخی مواقع به دلیل ترس از دست‌دادن فرزندشان و طردشدن توسط آنان، تن به توقعات نابه‌جای فرزندان و هم‌چنین زیاده‌خواهی‌های آن‌ها می‌دهند و برخی درخواست‌های آنان را که سبب آزار و اذیت آنان است می‌پذیرند تا آن‌ها را از دست ندهند، یعنی ابتدا با باج‌دادن و تمناگری و مهرطلبی از موجودیت خویش غفلت می‌کنند و سپس سعی دارند با استفاده از این‌گونه رفتارها، استرس و اضطراب ناشی از آزار را در خود کاهش دهند و فرزندان آزارگر را تحت تأثیر قرار دهند و او را با خود همراه کنند.

مشارکت‌کننده شماره ۱۳ می‌گوید:

«مجبور شدم قبول کنم طلاق بگیرم، به وقت یه بلایی سر خودش نیاره. چندبار تا حالا گفته بود اگه نذارید طلاق بگیرم خودمو می‌کشم. شوهرش به مامانش گفته بود که یه بار لوله گاز درآورده بوده به شوهرش گفته بوده اگه موافقت نکنی خودمو بچه‌رو آتیش می‌زنم».

تسلیم شدن در برابر خواسته‌های نامعقول فرزندان ضمن آن‌که در لحظه موجبات آزار والدین را فراهم می‌سازد، در یک فرآیند شرطی‌سازی موجب تشدید این رفتار از سوی فرزند خواهد گردید. والدین ممکن است به دلایل مختلفی مانند: ترحم و دل‌سوزی، علاقه به فرزند، ترس، استیصال و... نسبت به این رفتار اقدام نمایند که مصاحبه‌شوندگان به مواردی از آن‌ها اشاره نموده‌اند.

مشارکت‌کننده شماره ۱۷ می‌گوید:

«اگه بچشون نگه ندارم قهر می‌کنن خونم نمیان. چاره‌ای نیست دیگه. این جور دیگه که کم‌رود یادرد می‌شم، ظهرها هم بچشون نمیداره بخوابم. ولی تنهایی و دل‌تنگی بدتره. آخرش بچه آدم، دل آدم واسشون تنگ می‌شه».

۱۱-۴. محیط پرخاش‌گرایانه

به دنیا آمدن و بزرگ شدن در خانواده‌ای سالم، از جمله مواردی است که تأثیر بسیار برجسته‌ای در زندگی افراد دارد. فرزندی که در محیط‌های خشن و خشونت‌آمیز رشد می‌کند و تربیت می‌شوند دچار انواع اختلال رفتاری می‌شوند. محیط پرخاش‌گرانه از دیگر مقولاتی است که از گفت‌وگو با والدین مشارکت‌کننده کشف گردیده است. اغلب والدینی که در این پژوهش مشارکت داشتند دارای محیط‌های خانوادگی پرخاش‌گرانه بودند، در روابط با همسر دچار مشکل بوده و فضای گرم و محبت‌آمیزی برای فرزندان وجود نداشته است. آنان بر این باورند که عدم ارتباط مناسب و گفتگوهای چالش‌برانگیز باعث شده جو عاطفی و گرم در خانواده آنان شکل نگیرد و درگیری و تعارض خانوادگی شرایط نامناسبی برای رشد فرزندان ایجاد کرده است.

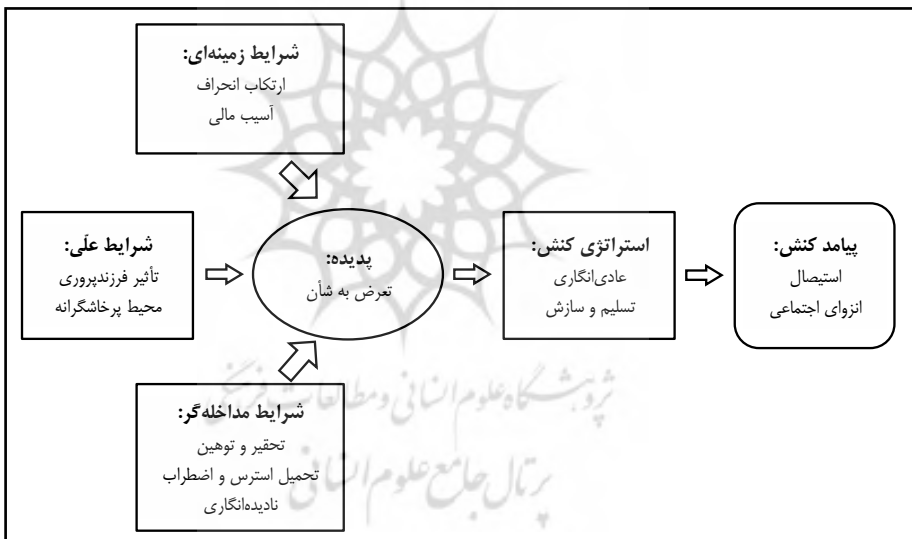
مشارکت‌کننده شماره ۵ می‌گوید:

«با باباشون کاری به کار هم نداریم. اون با دوست و رفیقاشه. منم همش خونه مامانم میرم دیگه. از جوونیمون هم همین جور بودیم. هر کی تو کار خودش بود. اصلاً حرف همو نمی‌فهمیم».

اون از یه چیزایی خوشش میاد. من از یه چیزای دیگه». داشتن خانواده‌ای محبت‌آمیز سبب اجتناب فرزندان از رفتارهای پرخاشگرانه می‌شود. حال وقتی فرزندان در محیطی سرد، بی‌مهر و محبت و چالش‌برانگیز رشد می‌کنند عدم دریافت توجه و محبت سبب رفتارهای تدافعی و خشونت‌آمیز در آنان می‌شود.

مشارکت‌کننده شماره ۶ می‌گوید:

«من و باباش بی‌تقصیر نبودیم. به خاطر دعوایمون این بچه تو محیط سختی بزرگ شد. سر هر چیزی باهم دعوامون می‌شد و سر و صدا به هم می‌کردیم. این بچه هم از بس می‌ترسید می‌رفت تو یه اتاق دیگه. بعدم اعصاب نداشتیم بچه‌ام تا یه چیزی می‌گفت داد و بیداد می‌کردیم سرش».

شکل ۱: مدل نظری والدآزاری (نگارندگان، ۱۴۰۰).

Fig. 1: The theoretical model of parental abuse (Authors, 2020).

۵. نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف واکاوی پدیده والدآزاری در بین خانواده‌های شهرستان میبد (استان یزد) با استفاده از رویکرد کیفی و روش نظریه داده‌بنیاد نظام‌مند انجام شده است. یافته‌های پژوهش نشان داد که والدین آزار از سوی فرزندان را با اعمالی چون ارتکاب انحراف توسط فرزندان، آسیب مالی، توهین و تحقیر، تحمیل استرس و

اضطراب، انزوای اجتماعی، استیصال و غیره تجربه می‌کنند که سهم قابل توجهی در ایجاد استرس، تحقیر و ناامیدی و تنش‌های روحی و روانی آنان دارد. نتایج پژوهش حاضر مؤید این امر بود که والدین مجموعه آزارهای عاطفی، کلامی، مالی و... اعمال شده توسط فرزندان را در شرایط بی‌شأنی و بی‌احترامی نسبت به خود تجربه می‌کنند. به روایت والدین میبیدی، اقدامات آزاردهنده فرزندان به منزله برآورده‌نساختن انتظارات نهفته در نقش و جایگاه والدگری بوده که این اقدام جایگاه آنان را در خانواده، نزد اطرافیان و خویشاوندان و متعاقب آن جامعه دچار تزلزل می‌کند؛ درواقع، زمانی که انتظارات والدین از سوی فرزندان بدون پاسخ می‌ماند، به عواطف و احساسات آنان پاسخ مثبتی داده نمی‌شود، انتظارات و توقعات نابه‌جایی از آنان طلب می‌شود، به مالکیت آنان تعرض می‌شود، حقوق آن‌ها زیرپا گذاشته می‌شود، رابطه آنان از سوی فرزندان مورد احترام قرار نمی‌گیرد، رفتارهای پرخاشگرانه و توهین‌آمیز نسبت به آنان اعمال می‌شود، درمجموع وضعیتی برای والدین برساخت می‌شود که شأن و جایگاه اجتماعی و خانوادگی آن‌ها مورد تعرض واقع می‌گیرد.

تحلیل یافته‌ها نشان داد بیشترین آزار والدین از سنخ آزار عاطفی، کلامی، مالی و تمرد است و موارد بسیار کمی از درگیری‌های فیزیکی را والدین روایت نمودند که بیان‌گر کمترین نوع خشونت نسبت به آنان است. عباس‌پور و همکاران (۱۳۹۷) نیز از یافته‌های خود بدین نتیجه رسیده‌اند که والدآزاری عاطفی با بیش از ۵۱٪ بیشترین میزان و والدآزاری فیزیکی با کمتر از ۷٪، کمترین سهم را در خشونت نسبت به والدین از بین سه عامل عاطفی، مالی، فیزیکی دارد؛ هم‌چنین نتایج مارگولین و باکوم (۲۰۱۴) نشان می‌دهد که آزار کلامی بیشترین و آزار فیزیکی کمترین سهم را در آزار والدین داشته است. آن‌ها خشونت کلامی و آسیب به اموال را دو شکل اصلی خشونت فرزندان علیه والدین برشمردند. کورتینا و مارتین (۲۰۲۰) نیز توهین و تحقیر را به‌عنوان یکی از آزارهای روانی غالب مشارکت‌کنندگان پژوهش خود بیان نموده‌اند. در این رابطه، نتایج «عصمت ساعتلو» و همکاران (۱۳۹۴) هرچند در زمینه سالمندآزاری صورت‌گرفته، انواع آزار جسمی، روانی، مالی و... توسط والدین گزارش شده که بیشترین آن روانی و کمترین آن جسمی بوده است.

به بیان والدین بسیاری از آزارها و استرس‌های مداومی که آن‌ها تجربه می‌کردند بخشی از آن معطوف به عملکرد فرزندان در قبال خودشان است. انجام رفتارهای پرخطر، عدم احساس مسئولیت در راستای انجام وظایف، ترک کار، ترک تحصیل، بی‌کاری فرزند، مسیر تحصیلی اشتباه، راحت‌طلبی، آینده‌نگر نبودن، تأخیر در سن ازدواج، ایفای کنش‌های فارغ از عرف و چشم‌داشت‌های جامعه، انجام برخی رفتارها

مانند: پوشیدن لباس‌های بسیار توجه برانگیز، تردهای دیروقت که سبب تضعیف آبرو و حیثیت و آزار آنان می‌شود. آسیب‌های مالی‌ای که فرزندان در سرمایه‌اندوخته والدین ایجاد می‌کنند نیز ناراحتی فراوانی را برای والدین رقم می‌زند. نتایج تحقیق «اویدو» (۲۰۱۹) نشان می‌دهد که مواجهه با آزار از تأثیری تضعیف‌کننده برای والدین در پی دارد؛ به طوری که توانایی والدین را در مقابله با اضطراب ذهنی و تنش‌های عاطفی تقلیل بخشیده، قدرت والدینی آنان را تضعیف و در عزت نفس و هویت آن‌ها تأثیر منفی می‌گذارد و سلامت آنان را متاثر می‌کند. یافته‌های «بل» (۲۰۱۸) هم‌سو با این پژوهش، نشان می‌دهد که والدین در وضعیت آزار، آشفتگی عاطفی شدیدی را تجربه کرده و مجموعه‌ای از احساسات ناامیدی، گناه، ابهام و... را درونی می‌کنند و این وضعیت تمامی بخش‌های زندگی والدین آسیب‌دیده را متاثر می‌کند.

براساس یافته‌های کشف شده از مصاحبه‌ها می‌توان چنین تفسیر کرد که والدآزاری طی فرآیند تربیت نادرست فرزندان شکل می‌گیرد. برخوردهای خشن با فرزندان، سخت‌گیری‌های افراطی و یا نادیده‌گرفتن اشتباهات فرزند، تمرکز ویژه بر روی فرزند، روابط پرتنش پدر و مادر با یک‌دیگر از عواملی است که در سال‌های بعدی، برخوردهای نامناسب و آزاردهنده نسبت به والدین را شکل می‌بخشد. به بیان آن‌ها، استفاده از شیوه‌های تربیتی غفلت‌آمیز و مستبدانه، سبب شکل‌گیری رفتارهایی توأم با خشونت و خصومت در فرزندان می‌شود که در سنین بزرگ‌تر، بر والدین اعمال می‌کنند. مطابق با نظریه بامریند، سبک‌های فرزندپروری تأثیر به‌سزایی در بازداری فرزندان و هم‌چنین اعمال خشونت علیه والدین دارد. نتایج تحقیقات کشاورز و همکاران، ۱۳۹۹؛ ۱۳۹۹؛ کانولوزانو و همکاران، ۲۰۲۱؛ سیجو و همکاران، ۲۰۲۰؛ سوارز رلینگو و همکاران، ۲۰۲۰؛ تأثیر فرزندپروری را از موارد مهم در والدآزاری می‌دانند؛ به طوری که خشونت در خانواده منجر به مشکلات روحی-روانی عمده‌ای در فرزندان می‌شوند و در نتیجه در آینده قادر به داشتن رفتار منطقی و محترمانه با والدین خود نیستند و خشونت را به‌عنوان یکی از استراتژی‌های خود علیه والدین انتخاب و اعمال می‌کنند (سیجو و همکاران، ۲۰۲۰؛ گالگو و همکاران، ۲۰۱۸؛ بل، ۲۰۱۸؛ کنترراس و کارمن کانو، ۲۰۱۶)؛ هم‌چنین مطابق با نظریه سیستم‌های بوم‌شناختی، استرس و خشونت اولیه در خانواده، پرخاشگری یا همان والدآزاری را در بطن خود پرورش می‌دهد. نتایج تحقیق ساساکی و همکاران، ۲۰۲۱؛ ۱۳۹۳؛ آریاس ریوا و گارسیا، ۲۰۲۰؛ در جهت تأیید نتیجه این موضوع هستند.

اغلب والدین در مواجهه با والدآزاری و رفتارهای آزاردهنده از راهبرد تسلیم و سازش و عادی‌انگاری برای مقابله با آن استفاده می‌کنند. به روایت والدین، آن‌ها اغلب برخوردهای نامناسب را می‌پذیرند و در برابر رفتارهای فرزندان شان سکوت

می‌کنند و دسته‌ای دیگر با کوچک جلوه‌دادن رفتارهای آزاردهنده فرزندانشان سعی در رفتارهای انفعالی و بی‌اعتنایی به رفتارهای ناراحت‌کننده فرزندانشان داشته‌اند. در آخر می‌توان گفت؛ والدآزاری پدیده‌ای چندعلتی است که از زمان ازدواج والدین آغاز و زمان بزرگ‌سالی و پیری ماهیت اصلی خود را نمایان می‌کند. سخت‌گیری‌ها و وضع قوانین سخت، خشونت‌ها و غیره ازسوی والدین سبب ایجاد رفتارهای تدافعی در فرزندان می‌شود. فرزندان با نهادینه‌کردن همان الگوهای نادرست در درازمدت، در دوران نوجوانی رفتارهای نامطلوب و آزاردهنده را از خود بروز می‌دهند که والدین آن‌ها را والدآزاری می‌انگارند؛ بی‌آنکه بدانند این رفتارها عیناً برگرفته از رفتارهای خود آنان در طول دورهٔ جامعه‌پذیری فرزندان هستند (طالب‌پور، ۱۳۹۶؛ اویدو، ۲۰۱۹؛ امیریزدانی و همکاران، ۱۴۰۲؛ عباس‌پور و همکاران، ۲۰۲۳؛ امیریزدانی و همکاران، ۱۴۰۲؛ عباس‌پور و همکاران، ۱۴۰۲).

درنهایت پیشنهادها در راستای نتایج پژوهش حاضر را می‌توان چنین عنوان کرد؛ معمولاً والدآزاری در سطوح مختلف ارتباطی، با عدم انتقال احساسات مثبت، مهارت پایین گفتگو بین افراد، واکنش متقابل توأم با بی‌احترامی و عدم محبت در خانواده رخ می‌دهد. به نظر می‌رسد آموزش مهارت گفتگو به والدین و فرزندان می‌تواند به درک متقابل آن‌ها از یک‌دیگر و در نتیجه کاهش آزارها کمک شایانی نماید. آموزش مهارت‌های والدحرمی به فرزندان ضمن آن‌که در زمینهٔ کاهش والدآزاری می‌تواند بسیار سودمند افتد، پیامدهای مثبت بسیاری را نیز متوجه والدین و فرزندان خواهد نمود. از دیگر مواردی که والدین نیاز به آموزش در آن دارند، نحوهٔ مدیریت تعارض با فرزندان است. والدین به دلیل عدم این مهارت، در مواجهه با ناسازگاری و اختلافات با فرزندان، از واکنش‌های منفی استفاده نموده که این امر آزارها و تعارضات را تشدید می‌کند. افزایش آگاهی والدین برای بهبودسازی تعاملات و رفع کدورات خانوادگی در راستای تقویت احساس ارزشمندی، عزت‌نفس و کاهش تنش‌های روانی آنان از دیگر پیشنهادهایی است که می‌تواند بسیار مؤثر باشد.

سپاسگزاری

از داوران ناشناس نشریه که با پیشنهادهای سازنده خود بر کیفیت مقاله افزودند، مراتب سپاسگزاری را ابراز می‌داریم.

مشارکت درصدی نویسندگان

مشارکت همهٔ نویسندگان در نگارش مقاله برابر بوده است.

تعارض منافع

نویسندگان ضمن رعایت اخلاق نشر، نبود تعارض منافع و عدم حمایت مالی از هیچ مرکز دولتی و غیردولتی را اعلام می‌دارند.

پی‌نوشت

1. Cano-Lozano et al.
2. Sasaki et al.
3. Cortina & Martin.
4. Suárez-Relinque et al.
5. Simmons et al.
6. Arias-Rivera & Hidolgo Garcia
7. Seijo et al.
8. Yuri Bronfenbrenner
9. Baumrind
10. Berkowitz

کتابنامه

- امیریزدانی، فرزانه؛ ترکمان، فرح؛ و حضرتی صومعه، زهرا، (۱۴۰۲). «واکاوی مفهوم والدآزاری: پیشایندها و پیامدها». سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت، ۷: ۹۵-۸۶.
- آراین، خدیجه، (۱۳۸۷). «کاربرد رویکرد بوم‌شناختی در مشاوره با زنان شاغل در خانواده‌های دوشغلی». مجله تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره، ۷(۲۸): ۷-۳۴.
- پرچم، اعظم؛ فاتحی‌زاده، مریم؛ و اله‌یاری، حمیده، (۱۳۹۱). «مقایسه سبک‌های فرزند پروری با مریند با سبک فرزند پروری مسئولانه در اسلام». پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی، ۲۰(۱۴): ۱۱۵-۱۳۸.
- حسین‌پناهی، نسرین؛ و گودرزی، محمود، (۱۳۹۷). «اثر بخشی آموزش مؤلفه‌های نظریه انتخاب بر کاهش تعارض والد-فرزندی دانش‌آموزان دختر». مجله روانشناسی و روان‌پزشکی شناخت، ۵(۲): ۵۲-۴۲.
- زارعی، علیرضا؛ روحانی، علی؛ افشانی، سیدعلیرضا؛ و موسوی، سید محسن، (۱۴۰۲). «زیستن آسیب، یک مردم‌نگاری انتقادی از زباله‌گردی در شهر صنعتی میبید». پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماع، ۱۲(۳): ۱-۲۰. <https://doi.org/10.22108/srsp.2023.138836.1931>
- طالب‌پور، اکبر، (۱۳۹۶). «بررسی عوامل مؤثر بر خشونت خانگی با تأکید بر همسر آزاری (مطالعه موردی: مناطق شهری و روستایی استان اردبیل)». پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر، ۶(۱۱): ۲۷-۴۹. <https://doi.org/10.22084/csr.2017.11789.1191>

- صادقی فسایی، سهیلا؛ و شعبانی افارانی، الهه، (۱۳۹۶). «مطالعه درک و تفسیر والدین از پدیده ولی آزاری (یک مطالعه داده بنیاد در شهر تهران)». پژوهشنامه مددکاری اجتماعی، ۳(۱۱): ۱-۴۱. <https://doi.org/10.22054/rjsw.2017.9649>
- عباس پور، ذبیح‌اله؛ سالاروند، محمد؛ و خجسته مهر، رضا، (۱۴۰۳). «مقایسه مادرآزاری در بین دانش آموزان شهری و روستایی شهر دورود». فصلنامه فرهنگی - تربیتی زنان و خانواده، ۱۹(۶۶): ۲۲۷-۲۴۶.
- عباس پور، ذبیح‌اله؛ کریمی، سمانه؛ و سودانی، منصور، (۱۴۰۲). «بررسی شیوع والدآزاری در دانش آموزان پسر در شرایط همه گیری کرونا». مجله دانشگاه علوم پزشکی ایلام، ۳۱(۶): ۱۱۵-۱۲۶.
- عباس پور، ذبیح‌اله؛ پورسردار، فیض‌اله؛ قنبری، زهرا؛ شاهوری، شیوا؛ و شادفر، افروز، (۱۳۹۷). «ساخت و اعتبار یابی مقیاس والدآزاری». فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی، ۸(۳۱): ۳۳-۴۶. <https://doi.org/10.22054/jem.2018.25002.161>
- عصمت ساعتلو، مرضیه؛ و همکاران، (۱۳۹۴). «بررسی وضعیت سالمند آزاری در سالمندان تحت پوشش برنامه مراقبت روزانه». پرستاری سالمندان، ۲(۱): ۱۰۳-۹۱.
- فرهمند، مهناز؛ دهقانی فیروزآبادی، اکرم؛ و دانافر، فاطمه، (۱۳۹۷). «بررسی عوامل مرتبط برگرایش نوجوانان به رفتارهای نو مورد مطالعه: دانش آموزان دختر دبیرستان‌های شهرستان میبد». مطالعات توسعه اجتماعی - فرهنگی، ۶(۴): ۶۳-۸.
- فیض‌اللهی، علی؛ معیدفر، سعید؛ دانش، پروانه؛ و ملکی، امیر، (۱۳۹۹). «آزمون تجربی رابطه انومی نهادی و جرائم خشونت‌آمیز در ایران». پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر، ۹(۱۶): ۲۶۱-۲۸۶. <https://doi.org/10.22084/csr.2020.17466.1569>
- کشاورز، غلامرضا؛ نوابی نژاد، شکوه؛ و زهراکار، کیانوش، (۱۳۹۹). «مدل مفهومی عوامل زمینه‌ساز تعارضات والد-نوجوان». خانواده و پژوهش، ۱۷(۲): ۱۷۰-۱۴۷.
- محسنی تبریزی، علیرضا؛ و رحمتی، محمد مهدی، (۱۳۸۱). «سیری در مفاهیم و نظریه‌های خشونت، پرخاش و پرخاشگری به منظور ساخت و ارائه یک مدل علی-توصیفی خشونت در ورزش». نامه علوم اجتماعی، ۱۹: ۱۲۵-۱۵۳.
- یعقوبی دوست، محمود؛ و عنایت، حلیمه، (۱۳۹۲). «بررسی رابطه بین شیوه‌های فرزند پروری والدین با خشونت خانگی نسبت به فرزندان در شهر اهواز». پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، ۳(۲): ۶۱-۷۸.
- یوسفی، طیبه؛ فلاح، محمدحسین؛ وزیر، سعید؛ و افشانی، علیرضا، (۱۳۹۹). «مطالعه کیفی: تبیین پیامد تعارض والد-نوجوان از دیدگاه والدین در شهر یزد». مطالعات ناتوانی، ۱۱(۱): ۹۵-۱۰۴.

- Abbaspour, Z., Karimi, S. & Sodani, M., (2024). "Prevalence of Parent Abuse in High School Boy Students during the Coronavirus Pan-demic". *J. Ilam Uni. Med. Sci.*, 31 (6): 115-126. (In Persian)
- Abbaspour, Z., Poursardar, F., Ghanbari, Z., Shahuri, S. & Shadfar, A., (2018). "Development and validation of Parent Abuse Scale (boy-mother)". *Quarterly of Educational Measurement*, 8(31): 33-46. <https://doi.org/10.22054/jem.2018.25002.161>
- Abbaspour, Z., Salarvand, M. & Khojastehmehr, R., (2024). "Comparison of the mother abuse in urban and rural students of Durood". *The Women and Families Cultural-Educational*, 19(66): 227-246. (In Persian)
- Amiryazdani, F., Torkaman, F. & Hazrati Someeh, Z., (2023). "The Child-To-Parent Violence: A Study of Antecedents and Consequences". *Islamic Lifestyle Centered on Health*, 7(2), 86-95. (In Persian)
- Arias-Rivera, S. & Garcia, V. H., (2020). "Theoretical framework and explanatory factors for child-to-parent violence". *A scoping review. Annals of psychology*. 36(2): 220-231.
- Arin, Kh., (2007). "The application of the ecological approach in counseling with working women in dual-career families". *New Journal and Counseling Research*, 7(28): 7-34. (In Persian)
- Bandura, A. & Walters, R. H., (1977). *Social learning theory* (Vol. 1). Prentice Hall: Englewood cliffs. <https://doi.org/10.2307/3340496>
- Beckmann, L., Bergmann, M. C., Fischer, F. & Mößle, T., (2021). "Risk and protective factors of child-to-parent violence: A comparison between physical and verbal aggression". *Journal of interpersonal violence*, 36(3-4), NP1309-1334NP. <https://doi.org/10.1177/0886260517746129>
- Bell, R., (2018). *Adolescent-to-parent violence and abuse: abused parents' accounts*.
- Bobic, N., (2004). *Adolescent violence towards parents* (pp. 1-15). Australian Domestic & Family Violence Clearinghouse. <https://doi.org/10.1002/9781119057574.whbva040>
- Breuer, J. & Elson, M. (2017). *Frustration-aggression theory* (pp. 1-12). Wiley Blackwell.
- Burck, D., Walsh, D. & Lynch, D., (2019). "Silenced mothers: Exploring definitions of adolescent-to-parent violence and implications for practice". *Advances in Social Work and Welfare Education*, 21(1): 7-18.
- Cano-Lozano, M. C., León, S. P. & Contreras, L., (2021). "Relationship between punitive discipline and child-to-parent violence: The moderating

role of the context and implementation of parenting practices”. *International journal of environmental research and public health*, 19(1): 182. <https://doi.org/10.3390/ijerph19010182>

- Contreras, L. & del Carmen Cano, M., (2016).” Child-to-parent violence: The role of exposure to violence and its relationship to social-cognitive processing”. *The European Journal of Psychology Applied to Legal Context*, 8(2): 43-50.

- Contreras, L., León, S. P. & Cano-Lozano, M. C., (2020). “Assessing Child-to-Parent Violence With the Child-to-Parent Violence Questionnaire, Parents’ Version (CPV-QP): Factor Structure, Prevalence, and Reasons”. *Frontiers in psychology*, 11: 604956. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.604956>

- Cortina, H. & Martín, A. M., (2020). *The behavioral specificity of child-to-parent violence*.

- Esmat Saatlou, M., Hossaini, F. & Sakeni, Z., (2015). “Assessment of Elder Abuse in adult Day Care centers”. *Geriatric Nursing*, 2 (1): 91-103. (In Persian)

- Faizolahi, A., Moidfar, S., Danesh, P. & Maleki, A., (2020). “Experimental test of the relationship between institutional anomie and violent crime in Iran”. *Two Quarterly Journal of Contemporary Sociological Research*, 9(16): 261-286. <https://doi.org/10.22084/csr.2020.17466.1569>.

- Gallego, R., Novo, M., Fariña, F. & Arce, R., (2019). “Child-to-parent violence and parent-to-child violence: A meta-analytic review”. *European Journal of Psychology Applied to Legal Context*, 11(2): 51-59. <https://doi.org/10.5093/ejpalc2019a4>

- Hardy, D. F., Power, T. G. & Jaedicke, S., (1993). “Examining the relation of parenting to children’s coping with everyday stress”. *Child development*, 64(6), 1829-1841. <https://doi.org/10.2307/1131472>

- Holt, A., (2016). “Adolescent-to-parent abuse as a form of “domestic violence” a conceptual review”. *Trauma, Violence, & Abuse*, 17(5): 490-499. <https://doi.org/10.1177/1524838015584372>

- Hossein Panahi, N. & Goodarzi, M., (2018). “The Effectiveness of the education of the components of choice theory on Reducing Parent-Child Conflict of Girl Students”. *Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry*, 5 (2): 43-52. (In Persian)

- Jiménez-Granado, A., Fernández-González, L., del Hoyo-Bilbao, J. & Calvete, E., (2023). “Psychological Symptoms in Parents Who Experience

Child-to-Parent Violence: The Role of Self-Efficacy Beliefs”. *Healthcare*, 11(21): 28-94. <https://doi.org/10.3390/healthcare11212894>

- Kennair, N. & Mellor, D., (2007). “Parent abuse: A review”. *Child psychiatry and human development*, 38: 203-219. <https://doi.org/10.1007/s10578-007-0061-x>

- Keshavarz, G., Navabinejad, S. & Zaharakar, K. A. (2020). “Conceptual Model for Underlying Factors of Parent-Adolescent Conflicts from Parents’ Perspective”. *QJFR*, 17 (2): 147-170. (In Persian)

- Farahmand, M., Dehghani Firouzabadi, A. & Danafar, F., (2018). “A study of factors affecting on teenagers’ tendency toward modern behaviors (case study: female high school students in Meybod)”. *Journal of Socio -Cultural De-velopment Studies*, 6(4), 63-86. (In Persian)

- Margolin, G. & Baucom, B. R., (2014). “Adolescents’ aggression to parents: Longitudinal links with parents’ physical aggression”. *Journal of Adolescent Health*, 55: 546-566. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2014.05.008>

- Mohseni Tabrizi, A. & Rahmati, M. M., (2002). “A survey of the concepts and theories of violence, aggression and aggression in order to build and present a causal-descriptive model of violence in sports”. *Journal of Social Sciences*, 19: 125-153. (In Persian)

- Muravyeva, M. G., Shop, P. & Toivo, R. M., (2021). “Parricide and Violence Against Parents”. *Newgen: Routledge Tylor & Francis group*. <https://doi.org/10.1057/978-1-349-94997-7>

- O’Toole, S. E., Tsermentseli, S., Papastergiou, A. & Monks, C. P., (2020). “A Qualitative Exploration of Practitioners’ Understanding of and Response to Child-to-Parent Aggression”. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(11–12): NP8274–NP8296. <https://doi.org/10.1177/0886260520967142>

- Oliver, L., (2019). *Family narratives of child-to-parent violence and abuse: lifting the veil of secrecy* (Doctoral dissertation, Bournemouth University).

- Oviedo, S., (2019). *Exploring narratives of adolescent-to-parent abuse* (Doctoral dissertation, City University of New York).

- Parcham, A., Fatehizadeh, M. & Elah Yaari, H., (2012). “Comparison of parenting styles with respect to responsible parenting in Islam”. *Research in Islamic Education and Training*, 20(14): 115-138. (In Persian)

- Rogers, M. M. & Ashworth, C., (2024). “Child-to-Parent Violence and Abuse: A Scoping Review”. *Trauma, Violence, & Abuse*. <https://doi.org/10.1177/15248380241246033>

- Sadeghi Fassaei, S. & Shabani Afarani, E., (2017). "Investigating Parents' Understanding of Parent Abuse: A Grounded Theory Study in Tehran". *Journal of Social Work Research*, 4(11): 1-41. <https://doi.org/10.22054/rjsw.2017.9649>
- Sasaki, Y., Usami, M., Sasaki, S., Sunakawa, H., Toguchi, Y., Tanese, S., Saito, K., Shinohara, R., Kurokouchi, T., Sugimoto, K., Hakoshima, Y., Inazaki, K., Yoshimura, Y., Mizumoto, Y. & Okada, T., (2021). "Case-control study on clinical characteristics of child and adolescent psychiatric outpatients with child-to-parent violence". *BMJ Open*, 11(12): e048222. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2020-048222>
- Seijo, D., Vázquez, M. J., Gallego, R., Gancedo, Y. & Novo, M., (2020). "Adolescent-to-parent violence: Psychological and family adjustment". *Frontiers in psychology*, 11: 573728. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.573728>
- Simmons, M., McEwan, T. E. & Purcell, R., (2022). "A social-cognitive investigation of young adults who abuse their par-ents". *Journal of interpersonal violence*, 37(1-2): NP327-NP349. <https://doi.org/10.1177/0886260520915553>.
- Suárez-Relinque, C., del Moral Arroyo, G., Jiménez, T. I., Calleja, J. E. & Sánchez, J. C., (2020). "Predictive psychosocial factors of child-to-parent violence in a sample of Mexican adolescents". *Frontiers in psychology*, 11, 576178. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.576178>.
- Talebpour, A., (2018). "Investigating Affecting Factors on Violence against Women with Emphases on Wife Abuse(Case Study; Ardebil Province)". *Two Quarterly Journal of Contemporary Sociological Research*, 6(11): 27-49. <https://doi.org/10.22084/csr.2017.11789.1191>
- Yaqoubi Došt, M. & Enayat, H., (2012). "An Investigation into the Relationship between Parents' Child-rearing Styles and Domestic Violence against Children in Ahvaz City". *Strategic Research on Social Problems*, 3(2): 61-78. (In Persian)
- Yousefi, T., Falah, M. H., Vaziri, S. & Afshani, A., (2019). "Qualitative study: explaining the consequences of parent-adolescent conflict from the parents' point of view in Yazd". *Journal of Disability Studies*, 11(1): 95-104. (In Persian)
- Zarei, A., Ruhani, A., Afshani, S. & Mousavi, S. M., (2023). "Living with Problems: A Critical Ethnography of Dumpster Div-ing in the Industrial City of Meybod". *Strategic Research on Social Problems*, 12(3): 1-20. <https://doi.org/10.22108/srsp.2023.138836.1931>